

Gondolatok az adósságkezelési szolgáltatás megszüntetésével kapcsolatban¹

A 2015. évi költségvetési törvény elfogadásával az Országgyűlés az adósságcsökkentési támogatás 2015. március 1-jével történő megszüntetéséről döntött. Ezen időponton túl az önkormányzatok saját hatáskörükben dönthetik el, folyósítanak-e segílyt a lakhatási problémákkal küzdő háztartásoknak. A támogatásban eddig rendszeresen részesülő 10 463 szegény háztartás egy fontos támogatástól esik el.

Adatok az adósságkezelési szolgáltatásról

- Az adósságkezelési szolgáltatás számos országban nyújt hatékony segítséget a korábban kezelhetetlen adósságokat felhalmozó lakosoknak és a nehezen behajtható követelésekkel rendelkező szolgáltatóknak, bankoknak egyaránt.
- Az adósságkezelési szolgáltatás adósságcsökkentési támogatásból (amely egy pénzbeli segítség) és adósságkezelési tanácsadásból (amely jellemzően egyéni tanácsadás melyet szociális szakember végez) állt.
- 2013-ban 10 463 fő vette igénybe a szolgáltatást hazánkban, összesen 1 120 millió forintjába került az államnak és az önkormányzatoknak (azaz 1 milliárdjába került a központi költségvetésnek). Az átlagos támogatási összeg 107 ezer forint volt.
- Az utóbbi években az energia- és gázártámogatások megszűnésével, a foglalkoztatást helyettesítő támogatás és a szociális segély csökkenésével egy jelentős eszköz volt tízezer háztartás adósságának kezelésében.
- Az adósságkezelési szolgáltatásért folyamodó háztartások majdnem felében az egy főre jutó jövedelem a nyugdíjminimumnál (28 500 Ft) alacsonyabb volt.
- Az adósságkezelési szolgáltatás a jelentős közmű-, közösköltség-, lakbér-, és lakáshitel-hátralékot felhalmozó háztartások támogatását szolgálta.
- A jogosultsági feltételeket az önkormányzatok rendeletben szabályozták.
 - A jövedelemhatár nem lehetett magasabb a nyugdíjminimum 150%-ánál (2014-ben 42 750 Ft)(egyedül élő esetén 200%-ánál, 57000 Ft).
 - Azok kérhették, akiknek legalább 6 havi fizetési elmaradással és 50 ezer forint adóssággal rendelkeztek, vagy akinél kikapcsolták a szolgáltatást.
- A támogatás 90%-át az állam, 10%-át az önkormányzatok állták. Az adósság legfeljebb 75%-a volt fedezhető a támogatásból, 25% önrészt a támogatottnak kellett előteremtenie. A támogatás mértéke legfeljebb 300 ezer forint, lakáshiteleknél 600 ezer forint lehetett.
- 40 ezer fő lakosságszám alatti településeken a támogatás nem volt kötelezően folyósítandó.
- Az adósságkezelési szolgáltatás mellé lakásfenntartási támogatást is kaptak a rászorulóok.
- A támogatás legfeljebb 18 hónapra (+6 hónap hosszabbítás) folyósítható, ezután 24 hónapig nem volt folyósítható.

¹ Összeállította Kováts Bence

- A támogatás feltétele volt, hogy az adós fizesse számláit, törlessze tartozását és részt vegyen az önkormányzat által nyújtott adósságkezelési tanácsadásban, melynek keretében az önkormányzat munkatársa rendszeresen ellenőrizheti a háztartás gazdálkodását.

A támogatás megszüntetésének várható következményei

- A szolgáltatás megszüntetése helyett annak kiterjesztésére, továbbgondolására lett volna szükség, mivel Magyarországon a támogatás meglétével együtt is
 - 2013 júniusában 941 ezer fogyasztó volt 30 napnál hosszabb idejű lemaradásban villamosenergia-számlájával, 646 ezer fogyasztó földgáz-számlájával, és 176 ezer felhasználó távhő-számlájával;
 - a szegénységi küszöb alatt élők 55,6 %-a rendelkezik rezi hátralékkal;
 - az egyéb segélyformák megszüntetésével a szegény lakosság adósságai várhatóan hatalmas mértékben nőni fognak.
- A támogatást nem készpénzben folyósították a jogosultaknak, hanem közvetlenül a szolgáltatóknak utalták a tartozás törlesztésére, így várhatóan számottevően nőni fog a szegény lakosság adóssága a közműszolgáltatók felé.
- Adósságkezelési szolgáltatás nyújtásáról ezentúl az önkormányzat a saját hatáskörében dönt, ami a támogatást esetlegessé teszi.
- A segélyek és az adók kivetésének önkormányzati hatáskörbe utalásával egyre nagyobb lesz az egyenlőtlenség a jobb és rosszabb anyagi helyzetű önkormányzatok által nyújtott támogatások mértéke között. Várhatóan pont azoknak az önkormányzatoknak nem áll módjukban adósságkezelési szolgáltatást nyújtani, ahol a legtöbb igény jelentkezik.
- Az adósságkezelés megszűnésével a hátralékok drasztikus megemelkedésére lehet számítani
- A közműcégeknek jelentős mértékű, nehezen behajtható követelése keletkezik.
- A segítségben nem részesített háztartásokat a kilakoltatás veszélye fenyegeti. Szociális bérlakás-rendszer híján a szülők könnyen hajléktalanná válhatnak, a gyerekek állami gondozásba kerülhetnek.
- Az önkormányzat által opcionálisan nyújtható segély még jobban növeli az önkormányzatok érdekeltségét a szegénység területükről való kiszorításában, ezzel is fokozva a szegregációt.
- A támogatás helyi hatáskörbe utalásával a rászorulókat kiszolgáltatja a helyi hatalmi viszonyoknak.

A megszüntetés indokolatlansága

- A támogatás megszüntetését a költségvetés tervezésekor a kiadások visszafogására hivatkozva fogadta el a parlament. Az ellátás 1 milliárd forinttal terhelte meg az állami költségvetést, mely tétel a támogatás jelentőségéhez képest elenyésző.
- A szegény lakosok adósságai nem csökkentek olyan mértékben, hogy az indokolná a támogatás megszüntetését.
- A közmunka jelenlegi formájában nem alkalmas arra, hogy a szegény háztartások eladósodását megelőzze, a rászorulóknak megfelelő jövedelmet biztosítson. A közmunkában részt vevők a korábban segélyként megkapott összegért kötelesek munkát végezni. Ezen túlmenően a szegény lakosság állandó foglalkoztatása, a közfoglalkoztatásban részt vevők munkaerőpiaci elhelyezkedési rátája alacsony, ezért az abból származó jövedelem esetleges.

Javasolt beavatkozások az adósságkezelés területén

- A támogatás elérhetővé tétele kevesebb, mint 40 ezer fő lakosságszámú településeken is.
- Az adósságkezelés megkezdése 50 ezer forint alatti tartozás esetén is.
- A lakástámogatási rendszer, az adósságkezelés és a magáncsőd egymásra épülő rendszerének kiépítése.
- Szolgáltatókkal együttműködés az adósságok egy részének elengedésében.
- Adósságkezelési tanácsadók képzése és a szolgáltatás elérhetőségének biztosítása hátrányos helyzetű kistérségeken is.
- Pénzügyi, háztartásgazdálkodási ismeretek terjesztése a lakosság körében.

Budapest, 2015.02.24.

További információk

www.habitat.hu

habitat@habitat.hu

Sajtóinformációk: Rozsnyai-Porpáczy Anett, anett.porpaczy@habitat.hu e-mail címen vagy a +36-205-762612-es telefonszámon.